

A „Bibliotekar“ 7. száma magyarul

A folyóirat 7. számának vezető cikke arra hívja fel a Szovjetunió könyvtárosaikat, hogy széles körben terjesszék a hírlapokat és a folyóiratokat, mert ez a könyvtár kulturmunkájának fontos ága. A sajtónak óriási jelentősége van a kommunista társadalom fejlesztése érdekében vívott harcban. A Szovjetunióban jelenleg több mint 8000 hírlap és mintegy másfélezer folyóirat és más időszaki sajtótermék jelenik meg. Ezek a számok hangsúlyozzák, hogy a Szovjetunió mily fontosnak tartja dolgozóinak újsággal és folyóirattal való ellátását és a könyvtárosok nagyarányú munkáját, felelősségét a sajtó terjesztése terén. Mindaz, amire e tekintetben a vezércikk a szovjet könyvtárosokat figyelmezteti, hazai viszonylatban vonatkozik a mi könyvtármunkánkra is. E. Evjenjev a tömegkönyvtárak könyvelését bírálja, rámutatva a kiadók és a könyvtárellátók hibáira, mulasztásaira. Ezzel kapcsolatban javasolja a központi könyvfeldolgozásnak, valamint a könyvtártechnikai tárgyak előállításának és áru-

sításának megszervezését. A. Kljonov a nyomtatott annotált katalóguscédulák tartalmának minőségét vizsgálja és bírálja. A szovjet kiadói és könyvtárügyi szervek működésének bírálata alkalmas arra, hogy abból nálunk okuljanak. J. Blinkov a pedagógiai ismeretek könyvtári propagandájával foglalkozik, részletesen és tanulmányosan, Z. Ambarcumjan pedig a szépirodalmi művek osztályozási módszertanának és a szakkatalógusokban való tükrözésüknek alapvető módjait tárgyalja szabatosan és világítja meg jó példákkal. A »Járási és falusi könyvtárak« rovatban a Fekete-tenger partján fekvő Fontanka kolhoz könyvtárának módszereivel ismerkedünk meg. N. Berhin pedig néhány úttörő tábor 1952. évi munkájáról és tapasztalatairól számol be. A »Könyvtárosképzés« rovatban G. Babanov több segítséget kíván a levelező hallgatók számára. Bibliográfiák, könyvjegyzékek, ismertetések és könyvtárügyi hírek egészítik ki a magyarul fordított Bibliotekar legújabb számát.

Lengyelországi tapasztalatok

Az elmúlt nyáron egy delegációval a baráti Lengyelországban töltöttem két hetet. Mivel a delegáció célja nem a könyvtármunka megismerése volt, hanem a kulturális munka tanulmányozása általában, a könyvtárügyről csak nagy vonalakban tudok beszámolni.

Lengyelországban 1938-ban 38.000 könyvtár működött, 21 millió kötet könyvvel. A háború, a fasiszta rombolás következtében ebből mindössze 6 millió kötet maradt meg.

Ma már 85.000 könyvtárnak 55 és fél millió könyve van, amiből 17 millió kötet az állami könyvtáraké.

Lengyelország háromszor nagyobb területileg Magyarországnál, lakossága kb. 25 millió. Míg nálunk 1.3 kötet esik egy lakosra, addig Lengyelországban 2.3 kötet.

Az állami tömegkönyvtárak szervezeti felépítése lényegében azonos a mienkével. Az országnak 19 vajdasága van. Minden vajdasági székhelyen létrehoz-

ták a vajdasági könyvtárat — több mint 270 járásában járási könyvtár, továbbá kb. 700 városi és 3000-en felüli községi könyvtár működik. Ezenkívül a községeknél kisebb településeken 20.000 vándorkönyvtárat létesítettek.

A könyvtárügy jelentőségét mutatja, hogy a 3000 községi könyvtár felében főhivatású könyvtáros dolgozik, akik legnagyobb részt egyhónapos, illetve két-hetes könyvtárostanfolyamot végeztek.

A vajdasági, járási könyvtárak elsőrendű feladata a területükhöz tartozó könyvtárak irányítása, módszertani segítése, ellenőrzése, végül területükön könyvtárak szervezése és könyvvállományuk biztosítása.

A vajdasági, járási könyvtárak helyi kölcsönzést nem folytatnak, ezt a városi könyvtárak fiókkönyvtárai végzik. A városi könyvtáraknak számos fiókkönyvtáruk van. Törekvésük az, hogy minden város minden nagyobb kerületében legyen fiókkönyvtár. A gyakorlat

azt bizonyítja, hogy az olvasók jó könyvtári ellátása ezt megköveteli. Nálunk is vannak ilyen törekvések, de a tanácsok és sokszor maguknak a könyvtárosoknak a nehézkessége, meg nem értése (helyiséget nem biztosítanak, házbér kérdését nem intézik el kedvezően) akadályozza a fiókhálózatok kiépítését.

Valamennyi könyvtárfajtának olvasóterme van. A lakosság igen kedveli: ezeket és rendszeresen látogatja. Itt említem meg, mint érdekes és számunkra újszerű kultúrintézményt a nemzetközi sajtó és könyvek klubját, olvasótermét. Varsóban négy ilyen klubja van. Minden vajdasági székhelyen, a nagyobb ipari jellegű városokban és üdülőcentrumokban is megtaláltuk ezeket az olvasótermeket.

Varsó egyik forgalmas negyedében látogattunk meg egy ilyen klubot. Már első pillanatban feltűnt szép, ízléses és kényelmes berendezése. A helyiség több teremből áll. — A klubban 29 nemzet 625 féle demokratikus napilapja és folyóirata megtalálható. Valamennyi asztalon egy-egy nemzet zászlaja. A napilapok és folyóiratok friss számai az egyik teremben, a régi példányok évfolyamokként bekötve, egy másikban olvashatók. Egy kisebb helyiségben a legújabbban megjelent idegennyelvű könyveket mutatják be, ezek a helyszínen megvehetőek. Legfőként az irodalom klasszikusait és a szovjet könyveket vásárolják.

Az előcsarnokban és a klub valamennyi helyiségében ízléses kiállításokat láthattunk. Ottjártunkkor Van Gogh, a híres holland festő halála 100 éves fordulójára készítettek életéről szóló cikkekből és műveit tartalmazó albumokból kiállítást.

Ezt a kultúrintézményt nagyon sok idegen és nyelveket tanuló lengyel dolgozó látogatja. Nagy népszerűségnek örvend. Belépődíj nincs, minden kötöttség nélkül, mindenki maga keresi ki az őt érdeklő irodalmat. Olvasás közben dohányozhatnak és büffé is áll a rendelkezésükre.

A szakszervezetek igen jelentős, a mienknél lényegesen nagyobb feladatot vállalnak a kultúrforradalom célkitűzéseinek megvalósításából. Könyvtárhálózatuk kiépítése szinte az állami könyvtárhálózatéval vetekedik. A Szakszervezetek Országos Tanácsánál, a vajda-

sági szerveinél, az egyes szakszervezetek központjaiban jól kiépített apparátus működik:

Varsóban a Szakszervezetek Országos Tanácsának kultúrosztályán a könyvtárügyet 3 főből álló részleg irányítja. Feladatuk a jelenleg működő 5801 állandó és 7651 vándorkönyvtár működtetésének elvi irányítása, ellenőrzése.

Minden vajdasági székhely szakszervezeti tanácsánál 4 tagú kultúrosztály működik. Külön könyvtárfelelős nincs, ezt a feladatot a vajdasági szakszervezeti könyvtár vezetője látja el. A vajdasági szakszervezeti könyvtáraknak átlagosan 8 dolgozójuk van.

Általában főhivatású könyvtárost az 500 dolgozón felüli üzemekben alkalmaznak. Ma számuk kb. 1000. Főhivatású könyvtáros középiskolai végzettségű dolgozó lehet, aki legalább 3 hónapos könyvtárostanfolyamot végzett.

A vajdasági szakszervezeti könyvtár feladata sokrétű. Az 500 dolgozón aluli üzemekben könyvtárakat létesít. A területén lévő valamennyi üzemi könyvtár szakmai segítője, irányítója. E célból havonta rendszeresen szemináriumokat tart, továbbá a kiszállások alkalmával instruálja a könyvtárakat.

A vajdasági szakszervezeti könyvtár a vajdasági székhelyen a szakszervezeti tagok és családtagjaik részére helybenolvasást és házhoz való kikölcsönzést biztosít. A könyvtárak mindenhol a vajdasági szakszervezeti kultúrházban nyertek elhelyezést.

A krakkói vajdasági szakszervezeti könyvtár 8 teremben, 50 000 kötet könyvvel működik, ebből a helyi kölcsönzési anyag 12 000 kötet. Kétszáz féle napilapot és folyóiratot járát.

A könyvtárban 9 könyvtáros dolgozik, mindegyike könyvtárostanfolyamot végzett.

Helybeli olvasója 3000, az átlagos napi forgalma 200 kötet. A területéhez tartozó üzemekben 250 vándorkönyvtárat lát el. Az állami gazdaságokat és gépállomásokat is ez a könyvtár látja el könyvvel, illetve könyvtárral.

Vándorkönyvtáraik könyvellátására külön cserealapjuk van. Egy vándorkönyvtár 50—100 kötet könyvből áll. Könyvellátásuknál mindenkor figyelembe veszik a helyi igényeket; ennek felderítése és nyilvántartása elsősorban az instruktorok feladata. A könyveket

könyvtári felszereléssel látják el és első-
szben szekrényformájú ládában küldik
ki.

A könyvtár komoly propaganda mun-
kát végez szóban és írásban is. Saját
készítésű plakátokat, bibliográfiákat
(könyvek és folyóiratok cikkeiből) készí-
tenek. Könyvborítólapokból kartonra ra-
gasztott leporello formájú katalógust ál-
lítanak össze, amelyet az olvasók szíve-
sen használnak. Előadások számára
anyagokat gyűjtenek és dolgoznak fel.

Szóbeli propaganda munkát is foly-
tatnak, irodalmi esteket, írók és olva-
sók találkozásának estjeit (néhány nap-
pal ottjártunk előtt rendezték meg pl.
Sztalinogradban a sziléziai írók estjét),
felolvasásokat rendeznek. A felolvasá-
sokat könyvből vett dramatizált jelene-
tekkel színesítik. Filmvetítéssel egybe-
kötött előadásokat szerveznek egyes
szakkörök részére, népszerű, tudományos
témákból, híres emberek életéről, mun-
kásságáról stb.

Minden vajdasági szakszervezeti
könyvtárnak 3—5 helyiségből álló ifjú-
sági részlege is van: külön kölcsönző,
olvasó és tanulószoba. A tanulószobá-

ban a gyermekek szakfelügyelet mellett
iskolai leckéiket készíthetik el. Az ifjú-
sági részlegek könyveken kívül játéko-
kat is tartanak.

A vajdasági szakszervezeti könyvtárak
a legmodernebb könyvtári típust képví-
selik, jellegben leginkább a mi megyei
könyvtárainknak felelnek meg. A szak-
mák országos központjainak kultúrosz-
tályain mindenütt van könyvtárfelelős.

A könyvtárosok munkáját megbecsü-
lik Lengyelországban, ez például abban
is megnyilvánul, hogy a kiváló munkát
végző könyvtárosokat külföldi jutalom-
üdülésben részesítik. A sztalinogrodi
szakszervezeti könyvtár vezetője éppen
Bulgáriában üdült ottjártunkkor.

Komoly tanulság volt számunkra kü-
lönösképpen a szakszervezeti könyvtá-
rak munkájának tanulmányozása, meg-
ismerése. Úgy gondoljuk, hogy a szak-
szervezeti könyvtárak szervezeti felépí-
tése és irányítása, a munkaerők elosz-
tása, a könyvtári munka eredményei azt
mutatják, hogy a lengyel elvtársak meg-
találták a helyes utat, amit a mi visz-
onyainkra alkalmazva, jó volna követni.

DARABOS ÉVA

Kölcsönkönyvtár a lengyelországi Lodzban